

Чебан Ю.Ю., кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Блага О.С., здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

РОЗРАХУНКИ ЧЕРЕЗ БАНКІВСЬКУ УСТАНОВУ: ЗАХОДИ КОНТРОЛЮ В КОНТЕСТІ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

Останнім часом все більше питань виникає за результатами проведення фінансового моніторингу, який здійснюється задля запобігання використанню банківської системи України для легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.

Основним нормативним документом, на підставі якого здійснюється фінансовий моніторинг Національним банком України, є закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [1]. За змістом зазначеного нормативного документу Національний банк встановлює до банків та небанківських установ вимоги щодо протидії відмиванню незаконно отриманих доходів та перевіряє їх дотримання. Здійснюючи фінансовий моніторинг, банки і небанківські фінансові установи перевіряють клієнтів та аналізують їхні фінансові операції. У разі виявлення підозрілих операцій банки інформують Державну службу фінансового моніторингу та правоохоронні органи України.

Фінансовий моніторинг здійснюється щодо юридичних та фізичних осіб, які здійснюють розрахункові операції через банківську систему. Щодо юридичних осіб фінансовий моніторинг передбачає процес ідентифікації та верифікації юридичної особи, встановлення її кінцевого бенефіціара, встановлення мети та характеру розрахункових відносин, встановлення мети проведення фінансової операції. Щодо фізичних осіб, то суб'єкти первинного фінансового моніторингу встановлюють їх ПІБ, дату народження, реквізити паспорта, номер рахунку, унікальний обліковий номер фінансової операції.

Під моніторинг потрапляють також порогові та підозрілі фінансові операції.

Під час дослідження обліку і контролю розрахунків фермерських господарств через банківські установи нами було встановлено здійснення фінансового моніторингу щодо фермерського господарства з причини перевищення ліміту зняття готівки з корпоративної карти протягом місяця. За результатами встановлення такого факту, банківська установа надіслала лист на пошту господарства з вимогою пояснення походження коштів та напрямів їхнього використання. Юридична особа не надала пояснення вчасно, за що, відповідно до чинного законодавства, її поточний рахунок було заблоковано.

Отже, зазначене порушення є саме пороговою операцією, яка потрапила під фінансовий моніторинг.

Відповідно з боку банку було застосовано проведення фінансового моніторингу, в процесі якого було заблоковано рахунок в обслуговуючому банку для перевірки законності даної операції.

За такими обставинами суб'єкт фінансового моніторингу мав перевірити зміст, характер та мету фінансової операції; суму фінансової операції, її документальне обґрунтування та форму проведення; відповідність документального обґрунтування фінансової операції діяльності тощо.

Головною метою фінансового моніторингу банку було встановити, що діяльність такої юридичної особи є законною, а отримані кошти були використані в строки і на ті потреби, які підтверджені первинними документами.

У відповідь юридична особа має подати, а у нашому випадку, і подала, до банку загальні письмові пояснення, в яких вказано, що керівник зрозумів, що проводиться перевірка та детально описав вид та сферу діяльності, які послуги надає, звідки отримує кошти та за що. До пояснень було додано первинні документи про оприбуткування готівки, витрачання на господарські цілі в межах законодавчо-дотриманих строків. Якщо такі пояснення задовольняють суб'єкт фінансового моніторингу, то рахунок розблоковується.

Отже, додаткового внутрішнього контролю на будь-якому суб'єкті господарювання в процесі розрахунків через банківську установу, потребують господарські операції з готівковими та безготівковими розрахунками та обов'язковою наявністю первинних документів, які підтверджують витрачання коштів.

Для мінімізації ризиків не варто здійснювати операції, що можуть мати ознаки ризиковості. Для цього доцільно також перевіряти свого контрагента, який здійснює оплату на вашу користь, оскільки високий рівень ризиковості контрагента може також стати підставою для перевірки. Банк також може зацікавитися, якщо у платежах на користь підприємства не вказано призначення платежу або призначення платежу не відповідає зазначеній у реєстрі діяльності.

Зауважимо, що банківські установи змінюють розрахункові рахунки клієнтів, які почнуть діяти з 01 січня 2025 року. Саме тому, необхідно проконтролювати ці зміни з боку зміни платіжних реквізитів як додатку до вже підписаних договорів з замовниками та покупцями, а також іншими контрагентами. Це забезпечить своєчасне надходження грошових коштів на рахунок від покупців і замовників, а також розрахунків з банківськими установами.

Список використаних джерел:

1. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: закон України від 16 грудня 2019 року № 361-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.